

Länsstyrelsens roll vid en kris

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTERNORRLAND

Vi lever idag i ett samhälle med många risker för olyckor och extra-ordinära händelser. Översvämningar, större gasutsläpp, omfattande bränder och långvariga strömavbrott är några exempel på situationer som kan få stora konsekvenser för vårt samhälle.

Länsstyrelsens ansvar

Länsstyrelsen har två roller när det gäller hantering av kriser och olyckor. Dels är vi geografiskt områdesansvarig myndighet på regional nivå, dels har vi i vissa fall ansvaret för räddningstjänst.

Det geografiska områdesansvaret innebär att vi före, under och efter en kris ska se till att myndigheter, kommuner och andra aktörer i länet samverkar för att på bästa sätt kunna hantera en extraordinär händelse. Vi samarbetar därför med en mängd olika aktörer som har krishanteringsansvar på lokal, regional och nationell nivå. Vi tar inte över någon annans ansvar vid en extraordinär händelse, utan varje aktör behåller ansvaret för sin egen verksamhet.

Vid mycket omfattande olyckor har länsstyrelsen möjlighet att ta över ansvaret för räddningstjänsten i en eller flera kommuner. Skulle ett radioaktivt utsläpp inträffa vid en kärnkraftsanläggning är länsstyrelsen direkt ansvarig för räddningsinsatsen och eventuell sanering i länet.

Vad är en kris?

En kris hotar grundläggande funktioner och värden som exempelvis elförsörjningen eller vår hälsa. Det kan handla om att väldigt många människor drabbas eller att en händelse får så stora konsekvenser att samhället inte fungerar som det ska.

Planering

För att länsstyrelsen på ett effektivt sätt ska kunna utöva ansvaret som samordnare av insatser eller vid övertagande av ansvar för räddningstjänsten har vi upprättat en krisledningsplan och program för räddningstjänst.

Planen gäller då länsstyrelsen verkar som områdesansvarig myndighet och då länsstyrelsen övertagit ansvaret för kommunal räddningstjänst vid omfattande olyckor. Planen innehåller bland annat information om krisledningsorganisationen, direktiv för igångsättning och särskilda uppgifter för de olika funktionerna.

Vad är en extraordinär händelse?

Det är en händelse som avviker från det normala och innebär en allvarlig störning eller en överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner.

Information

Snabb, tydlig och korrekt information är särskilt viktig vid kriser. Länsstyrelsen har ett samordningsansvar när det gäller information. Vid extraordinära händelser i samhället håller vi oss informerade om händelseutvecklingen. Detta för att vi ska kunna lämna snabb och saklig information till allmänhet, kommuner, media, berörda myndigheter och organisationer. Informationen lämnas bland annat på länsstyrelsens webbplats (www.lansstyrelsen.se/vasternorrland).

För information vid en kris eller extraordinär händelse kan man också vända sig till den nationella portalen för krisinformation (www.krisinformation.se).

Beredskap

På länsstyrelsen finns en jourfunktion med en Tjänsteman i Beredskap (TiB) som har beredskap dygnet runt för att snabbt kunna ta emot larm och sätta igång krisledningsorganisationen vid en större olyckshändelse eller annan allvarlig störning i länet. Om det inträffar något allvarligt i länet larmas länsstyrelsens TiB av SOS Alarm. Därefter avgör TiB och länsledningen om länsstyrelsen ska vidta ytterligare åtgärder. En sådan åtgärd kan vara att bemanna hela eller delar av krisledningsorganisationen. Då engageras handläggare och experter från olika kompetensområden inom länsstyrelsen, exempelvis miljöhandläggare, jurister och informatörer.

En större olycka kan till exempel vara om delar eller hela länet drabbas av kraftig nederbörd med ras och skred och översvämningar som konsekvens eller ett stort snöoväder med strömförsörjningsproblem som följd.

Länsstyrelsen har, liksom kommunerna, möjlighet att sända utomhuslarmet ”Viktigt Meddelande till Allmänheten”. Det är en informations- eller meddelandesignal som följs av meddelande i radio.

Länsstyrelsen kan även besluta om förbud mot eldning utomhus om det bedöms nödvändigt.

Ditt ansvar

Om du upptäcker en brand, olycka eller annan nödsituation som innebär fara för någons liv, hälsa eller för miljön ska du varna dem som är i fara, vid behov tillkalla hjälp och ringa nödnumret **112**. Detsamma gäller om du får kännedom om att det finns en överhängande fara för brand eller allvarlig olycka.

Risk- och sårbarhetsanalys

Länsstyrelsen genomför regelbundet risk- och sårbarhetsanalyser för att kunna skapa ett mindre sårbart samhälle som klarar av att hantera olika typer av extraordinära händelser. Genom att identifiera risker och sårbarheter kan vi genomföra förebyggande åtgärder samt planera, utbilda och öva inför de händelser som kan inträffa i länet.

Stöd

En viktig uppgift för länsstyrelsen är att genom rådgivning och information stödja kommunerna i deras krisberedskapsarbete. Vi åker även ut till kommunerna i länet och har regelbundna möten och uppföljningar kring deras krisberedskap

Regler som styr

Länsstyrelsens krisberedskapsarbete styrs av lagar och förordningar. De viktigaste är:

- Förordning med länsstyrelseinstruktion (SFS 2007:825)
- Förordning om krisberedskap och höjd beredskap (SFS 2006:942)
- Lag om skydd mot olyckor (SFS 2003:778)
- Förordning om skydd mot olyckor (SFS 2003:789)
- Lag om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (SFS 1999:381)

Tillsyn

Länsstyrelsen utövar tillsyn över de kommunala räddningstjänsterna för att se till att de följer lagar och förordningar. Vi studerar också kvaliteten på verksamheten i förhållande till uppställda mål. För att förhindra allvarliga olyckor granskar vi även verksamheter som bedömts som farliga ur risk- och miljösynpunkt. Det kan exempelvis gälla dammar eller anläggningar som hanterar farliga ämnen.

Signalen "Viktigt Meddelande till Allmänheten" (VMA)

När fara hotar, både i fred och krig, kan allmänheten snabbt varnas med hjälp av utomhuslarmet VMA. Signalen utsänds under minst två minuter och består av en 7 sekunder lång ton och därefter en 14 sekunder lång tystnad. Signalen används när människor snabbt måste varnas, till exempel vid utsläpp av giftig gas.

När du hör signalen ska du:

- Gå in.
- Stänga dörrar, fönster och ventilation.
- Lyssna på radio. Informationen kommer också i TV och text-TV.

Signalen "Faran över" är en 30-40 sekunder lång signal. Viktigt Meddelande till Allmänheten testas första helgfria måndagen i mars, juni, september och december kl. 15.00.

Förbered dig

Information under en krissituation är väldigt viktigt så se till att du alltid har en fungerande batteriradio hemma. Radion är det viktigaste mediet att förmedla information till allmänheten vid t.ex. ett långvarigt elavbrott. Det är även bra med ficklampa och färska batterier till både radion och ficklampan.

Utbildning och övning

Länsstyrelsen ser även till att de organisationer i samhället som ska samverka och hantera krissituationer utbildas och övar tillsammans.

Krishanteringssystemets principer

Ansvarsprincipen

Den som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden ska ansvara för verksamheten även under krissituationer.

Likhetsprincipen

Verksamheten ska så långt som möjligt vara organiserad på samma sätt under krissituationer som under normala förhållanden.

Närhetsprincipen

Kriser ska hanteras på lägsta möjliga nivå i samhället. På central nivå är regeringen områdesansvarig, på regional nivå länsstyrelserna och på lokal nivå kommunerna.

Vårt uppdrag

Länsstyrelsen samordnar statens intressen på regional nivå. Vi har också till uppgift att genom tillsyn bevaka att en rad lagar och författningar följs av kommuner, företag och enskilda inom länet. Vi ska fungera som en länk mellan allmänhet och kommuner å ena sidan och regering, riksdag och centrala myndigheter å den andra. Vi arbetar för att vara en samlande kraft för länets utveckling och samtidigt bevakar vi länets intressen på riksplanet. Medel för detta är bland annat tillväxtprogram samt utveckling och uppföljning av miljömål och infrastrukturplanering. I samhällets krisberedskapsarbete arbetar vi för att förbättra säkerheten i viktiga samhällsfunktioner och vid höjd beredskap. En stor del av vårt arbete bygger på samverkan med andra organisationer som också arbetar för ett säkert samhälle.

Vill du veta mer kan du kontakta krisberedskapsfunktionen på länsstyrelsen via e-post eller telefon.

Nybrogatan 15 och Pumpbacksgatan 19
871 86 Härnösand | 0611-34 90 00
www.lansstyrelsen.se/vasternorrland
vasternorrland@lansstyrelsen.se